

opusdei.org

Kultura życia

Seria 8 filmów 30 min.
dokumentalnych. 1. Korzenie
bioetyki 2. Aborcja w
dzisiejszych czasach 3. Sztuczna
prokreacja 4. Komórki
macierzyste 5. Profilaktyka
AIDS 6. Eutanazja a legalność 7.
Opieka paliatywna 8. Bioetyka i
komunikacja

03-09-2020

Seria "Kultura życia" przedstawia
chrześcijańskie podejście do
niezwykle trudnego tematu, jakim
jest bioetyka, której głównym celem

jest poszukiwanie odpowiedzi na pytania, pojawiające się w obecnych czasach – wobec wielkich osiągnięć biologii i technologii medycznej – coraz częściej.

Kilka z tych pytań sformułował już w 1991 roku w artykule *Bioetyka w perspektywie chrześcijańskiej* kard. Joseph Ratzinger: „W jakim zakresie można przyjąć dopuszczalność ingerencji lekarza w dziedzinie prokreacji, zmierzających do zaradzenia bezdzietności jakiegoś małżeństwa? Jakie granice etyczne należy zakreślić genetyce człowieka, która szuka nie tylko sposobów ‘radykalnego’ leczenia niektórych chorób, ale może również ulepszać, a przynajmniej zmieniać, indywidualny charakter człowieka? Jakimi kryteriami należy oceniać stosowanie nadzwyczajnych środków wobec pacjentów znajdujących się w stanie krytycznym bądź w agonii? [...] Jaką

zająć postawę wobec możliwości prenatalnego diagnozowania anomalii, których leczenia jeszcze nie jest się w stanie podjąć? Do jakich kryteriów odwołać się w przypadku przeszczepów organów i tkanek, zwłaszcza w kwestii respektowania woli dawcy?”.

Seria filmów dokumentalnych zrealizowana przez madrycką firmę Goya Producciones łączy podejście oparte na wiedzy wynikającej z nauk medycznych z podejściem zgodnym z nauką chrześcijańską, co sprawia, że filmy te są wartościowe i atrakcyjne dla chrześcijańskich widzów.

1. Korzenie bioetyki 2. Aborcja w dzisiejszych czasach 3. Sztuczna prokreacja 4. Komórki macierzyste 5. Profilaktyka AIDS 6. Eutanazja a legalność 7. Opieka paliatywna 8. Bioetyka i komunikacja.

Czas trwania: 240 min. (8 × 30 min)

Języki: hiszpański, angielski i włoski
(lektor polski)

Zamówienia

Przedstawiane w serii wypowiedzi ekspertów w wielu dziedzinach gwarantują spojrzenie z różnych punktów widzenia na zagadnienia związane z bioetyką. Znajdziemy tam między innymi odniesienia do budzących kontrowersje spraw dotyczących komórek macierzystych, sztucznego zapłodnienia, klonowania, walki z AIDS, aborcji, opieki paliatywnej czy eutanazji.

Arcybiskup Vincenzo Paglia, w latach 2012–2016 przewodniczący Papieskiej Rady do Spraw Rodziny, a od 2016 roku przewodniczący Papieskiej Akademii Życia, w liście do dyrektora Goya Producciones podziękował mu za działalność na rzecz wartości związanych z rodziną i życiem ludzkim. Wskazuje to, że

wspieranie tych wartości jest jednym z priorytetów papieża Franciszka.

Kultura życia to seria propagująca zasady, którymi powinien kierować się każdy chrześcijanin, dlatego warto się z nią zapoznać. Na pytania dotyczące bioetyki prezentuje odpowiedzi, które znajdują swoje podstawy w nauce i w wierze. Rozwiązania zaproponowane w poszczególnych filmach są oparte na opiniach cenionych naukowców, przy tym będących ludźmi o wysokim poziomie etycznym.

Czym jest bioetyka?

Bioetyka to dział interdyscyplinarnej wiedzy, definiowany jako rodzaj etyki zajmującej się analizą i rozwiązywaniem problemów wynikających z dylematów moralnych, powstałych w związku z rozwojem nauk medycznych i

biologicznych. Jej zadaniem jest ustalanie moralnych zasad postępowania wobec nie zawsze moralnych współczesnych propozycji medycyny i biologii, pociągających za sobą konieczność podejmowania przez lekarzy i naukowców decyzji opartych wyłącznie na ich własnym sumieniu.

Powstanie bioetyki jest odpowiedzią na dynamiczny rozwój medycyny oraz biologii w latach 60. XX wieku. Jej początkiem było ponowne połączenie nauki z zasadami moralnymi, po tym jak je rozdzielono w okresie pozytywizmu. Nowe spojrzenie na te sprawy zostało wypracowane w latach 70. XX wieku w Stanach Zjednoczonych.

Bioetyka zajmuje się między innymi dylematami moralnymi dotyczącymi przeszczepów, eutanazji, aborcji, sterylizacji, metody *in vitro*, diagnostyki prenatalnej, eugeniki czy

prowadzenia badań medycznych w zakresie doświadczeń na ludziach i zwierzętach. Nieobce są jej także takie tematy, jak na przykład samobójstwa czy definicje życia i śmierci. Bioetyka jako rodzaj wiedzy rozważa bowiem również kwestie związane z ingerencją w życie człowieka przez niego samego. Podejmowanie wnikliwych badań nad tymi zagadnieniami i dogłębne analizowanie rezultatów takich badań przez specjalistów ma na celu przede wszystkim ustalenie, gdzie jest granica takiej ingerencji.

Bioetyka a chrześcijaństwo

Bioetyka jest ściśle związana z zasadami moralnymi. Może zatem, choć nie musi, być łączona z wiarą chrześcijańską. Rolę Kościoła katolickiego w sprawach tematycznie bliskich również bioetyce tak przedstawił przed laty (w cytowanym już artykule) kard.

Ratzinger: „W sytuacji kryzysu uzasadnień etycznych Kościół jawi się jako świadek wielkiej tradycji moralnej, zdolny nie tylko do przypominania wartości, ale także do proponowania modeli myślowych umożliwiających w trudnych przypadkach znajdowanie właściwych i jasnych rozwiązań”.

Zagadnienia będące przedmiotem nauczania chrześcijańskiego są więc także obecne w bioetyce. Ten filozoficzny dział etyki poszukuje w naukach biomedycznych odpowiedzi na wiele pytań wynikających z chrześcijańskich zasad moralnych. Z tego powodu chrześcijaństwo i bioetyka są często ze sobą porównywane. Ponadto wymienia się wiele elementów, które zostały przeniesione na grunt bioetyki z chrześcijaństwa.

Można do nich zaliczyć:

1. Kult życia ludzkiego jako najważniejszej wartości, fundamentalnej dla wszystkich innych. Jest ono uważane za dar od Boga, dlatego człowiek nie powinien w nie ingerować.
2. Pryncypium terapii – zasadę, zgodnie z którą mogą zostać usprawiedliwione moralnie badania prowadzone na ludziach ze względów terapeutycznych, w przeciwieństwie do badań prowadzonych z pobudek czysto eksperymentalnych.
3. Wolność i odpowiedzialność – wartości związane z darem, jakim jest życie. Według bioetyków oraz chrześcijan właściwie rozumiana wolność jest nierozłączna z odpowiedzialnością, ponieważ wolność pojmowana jako samowola prowadzi do chaosu i

nieszczęścia. Prawdziwa wolność polega na połączeniu wolnej woli z odpowiedzialnością za życie własne oraz za życie innego człowieka.

4. Troskę o drugiego człowieka, wynikającą z odpowiedzialności związanej z wolnością. Zarówno wiara chrześcijańska, jak i bioetyka uznają za wielką wartość dążenie do dobra drugiej osoby. Każdy człowiek, podejmując jakiegokolwiek działania, powinien mieć na uwadze dobro drugiego człowieka i nienaruszalność jego praw.

Po co nam bioetyka? Czy jest potrzebna?

Bioetyka jest kojarzona głównie z kontrowersyjnymi zagadnieniami, takimi jak aborcja, metoda *in vitro* czy eutanazja. Większość osób

pytanych o to, jakimi zjawiskami zajmuje się bioetyka, w pierwszej kolejności wymienia właśnie te kwestie, przy czym eutanazja jest zwykle rozumiana jako pomoc w samobójstwie albo przyspieszenie śmierci osoby nieuleczalnie chorej, często bez jej wiedzy i zgody.

Tymczasem właściwa definicja eutanazji (zawarta na przykład w art. 150 polskiego kodeksu karnego) to zabicie człowieka na jego żądanie i pod wpływem współczucia dla niego (obie te przesłanki są niezbędne, by sąd mógł wymierzyć sprawcy tego czynu karę o wiele łagodniejszą niż przewidziana za „zwykłe” zabójstwo albo nawet odstąpić od jej wymierzenia). Rzadko spotyka się osobę, która wie, że do problemów, którymi zajmuje się bioetyka, należą również na przykład nierówny dostęp do leków czy dystrybucja środków publicznych na cele badań medycznych.

Oprócz rozpatrywania dylematów metafizycznych związanych również z teologią, na przykład zagadnienia, czy życie człowieka rozpoczyna się wraz z jego poczęciem, bioetyka jest też pragmatyczną dziedziną wiedzy, koncentrującą się na przykład na rozwiązywaniu takich konkretnych problemów, jak choćby spory na tle prawa pacjenta do podejmowania decyzji o podtrzymywaniu (albo zakończeniu) swojego życia.

Na pytanie, czy bioetyka jest potrzebna, nie można odpowiedzieć w imieniu wszystkich. Każdy zainteresowany człowiek powinien samodzielnie rozważyć, czym ona jest, czy warto się w nią zagłębiać i czy stanowi ważny element w ludzkim życiu, a także czy zapewnia skuteczne sposoby walki z nieetycznymi działaniami w naukach biomedycznych. Punkt widzenia zależy przy tym od tego, co określimy mianem „nieetycznych metod” w

medycynie i biologii. Granica etycznego i nieetycznego postępowania może być lokowana w różnych miejscach i często jakiś człowiek w określonych okolicznościach uważa za zło co innego niż ktoś inny.

Podejmowanie świadomych decyzji zgodnych z własnym sumieniem i brak decyzji jako rodzaj decyzji

Bioetyka jest kojarzona z radykalnymi poglądami dotyczącymi dylematów moralnych. Zwykle opowiada się przeciwko wszelkim formom ingerencji w życie człowieka. Wiąże się to z akceptacją woli Bożej i dopuszczeniem tylko takich działań, które by się tej woli nie sprzeciwiały. Bioetyka zakłada opowiedzenie się w konfliktach po jednej ze stron, przeważnie po stronie broniącej życia.

Często spotykaną współcześnie postawą jest niepodejmowanie,

nawet w ważnych sprawach, żadnej decyzji. Wielu ludzi uważa, że jeśli jakieś zagadnienia nie dotyczą ich bezpośrednio, to nie ma potrzeby zajmować w stosunku do nich żadnego stanowiska. Bioetyka nie uznaje jednak takiego postępowania za neutralne, gdyż według przyjętych przez nią zasad brak decyzji również jest decyzją. Opowiadanie się za obroną życia to jej główna myśl, główna wartość, wokół której tworzone są zasady moralne uwzględniające wiedzę i naukę. Bioetyka, nie narzucając wyboru, jasno przedstawia swoje stanowisko wobec współczesnych konfliktów biomedycznych.

Zadaniem bioetyki jest troska o ludzkie życie, które stanowi wartość uznawaną za priorytet. Porusza ona tematy w obecnych czasach kontrowersyjne, jednocześnie próbując znaleźć rozwiązanie trudnych problemów. Jasno

opowiada się po stronie ochrony życia i nieingerowania w jego bieg. Związana jest często w wartościami głoszonymi w chrześcijaństwie, promując przy tym jego zasady moralne. Wzywa do podjęcia wyboru, ale niczego nie nakazuje. Za pomocą badań i analiz zarówno naukowych, jak i teologicznych stara się skłonić ludzi do podejmowania takich decyzji, które uważa za etyczne. Dzięki serii *Kultura życia* można zapoznać się z głównymi założeniami bioetyki i z zagadnieniami, którymi zajmuje się ona w trosce o życie człowieka.
